

Otevřená věda v OP JAK – č. 02_22_008 Špičkový výzkum

Povinnou podmínkou financování projektu ve Výzvě č. 02_22_008 Špičkový výzkum je uplatňování otevřené vědy jako přístupu k vědeckému procesu založenému na otevřené spolupráci a efektivním šíření poznatků. V souladu s tímto pojetím je žadatel/příjemce povinen zejména zajistit: - otevřený přístup k vědeckým publikacím, které jsou výsledkem výzkumu financovaného v rámci programu; - správu výzkumných dat (včetně těch, na kterých jsou založeny vědecké publikace) podle FAIR principů a otevřený přístup k těmto datům v souladu se zásadou „otevřená jak jen možno, uzavřená jen jak nutno“.

Žadateli/příjemci je doporučeno, aby v projektu uplatňoval také další rozšiřující postupy otevřené vědy, což bude pozitivně zohledněno v rámci věcného hodnocení projektu. Popis všech postupů otevřené vědy (povinných i nepovinných) uplatněných v projektu žadatel uvede v příslušném oddíle Studie proveditelnosti. Rozšiřující výklad k pojetí otevřené vědy v této výzvě je uveden v samostatném dokumentu Příručka postupů otevřené vědy v OP JAK, který je dostupný na webových stránkách OP JAK.

(zdroj: “Pravidla pro žadatele a příjemce - Specifická část - výzva špičkový výzkum”, 2022, s. 20, link: https://opjak.cz/wp-content/uploads/2022/10/PpZP-specificka-OP-JAK_Spicky-vyzkum_verze2.pdf)

Návrh na formulaci do Studie proveditelnosti:

Důvěryhodná úložiště v OP JAK hrají důležitou roli při ukládání výsledků výzkumu a zajištění přístupu k nim. Žadatelé/příjemci by se měli zamyslet nad výběrem vhodného repozitáře. Při výběru vhodného repozitáře je možné se řídit např. těmito doporučeními od OpenAIRE:

1. Pokud existuje vhodný oborový repozitář, použijte ten.
2. Případně využijte vlastní institucionální repozitář.

Pokud jste se ve svém projektu a DMP rozhodli použít institucionální repozitář ASEP navrhujeme uvést v příslušné kapitole 7 studie proveditelnosti následující:

Z důvodu absence vhodného oborového repozitáře, budeme ukládat naše datové výstupy do institucionálního repozitáře AV ČR ASEP. Repozitář ASEP je jakožto institucionální repozitář provozovaný Knihovnou AV ČR, v. v. i. považován za důvěryhodný. Je evidován v registrech repozitářů re3data.org a [OpenDOAR](https://open.doar.org), splňuje všechny znaky důvěryhodného repozitáře definované v Příručce postupů otevřené vědy OP JAK Data budou bezpečně uložena, opatřena podrobným metadatovým popisem a persistentními identifikátory DOI a handle. V datovém repozitáři ASEP bude datový záznam propojen se souvisejícími publikačními výsledky.

Vysvětlení s odkazy na relevantní dokumentaci výzvy a související materiály:

Ve studii proveditelnosti mají být zvolené praktiky otevřená vědy popsány v 7. kapitole.

Studie proveditelnosti:

7. PRINCIPY OTEVŘENÉ VĚDY

Návaznost na kritérium V2.4.1

Popište přístup Vaší instituce k principům otevřené vědy uplatněných v žádosti o podporu / projektu s ohledem na povinné postupy vyžadované výzvou, respektive její navazující dokumentací (SPpŽP, kapitola 5.7), přílohou této části je Plán pro správu dat dle vzoru Plánu pro správu dat Horizon Europe¹. Blíže viz SPpŽP (Definice otevřené vědy kap. 2, oddíl Otevřená věda kap. 5.7).

7.1. Povinné postupy

*Popište, jakým způsobem jsou naplňovány **povinné postupy** otevřené vědy, je možné se odkázat i na konkrétní části Plánu pro správu dat. (více viz strana 9, vzoru studie proveditelnosti: https://opjak.cz/wp-content/uploads/2022/07/Studie_proveditelnosti.docx)*

Definice povinných postupů otevřené vědy

viz kap. 5.7 “Pravidla pro žadatele a příjemce - Specifická část - výzva špičkový výzkum”, 2022, s. 20 - 21, link: https://opjak.cz/wp-content/uploads/2022/10/PpZP-specificka-OP-JAK_Spicovy-vyzkum_verze2.pdf)

Popis povinných postupů otevřené vědy

1. Žadatel/příjemce je povinen zajistit otevřený přístup k vědeckým recenzovaným publikacím o výsledcích výzkumu, a to těmito prostředky:

a) uložením strojově čitelné elektronické kopie finální vydavatelské verze nebo konečné verze recenzovaného rukopisu přijatého ke zveřejnění (tj. ve verzi po zapracování připomínek vzešlých z recenzního řízení) do důvěryhodného repozitáře pro vědecké publikace, a to nejpozději v den vydání publikace;

Všechny publikace je možné uložit do institucionálního repozitáře AV ČR – ASEP.

b) okamžitým otevřeným přístupem k uložené publikaci za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY)¹⁶; monografie a jiné dlouhé textové formáty mohou být zpřístupněny za podmínek veřejné licence vylučující úpravu publikace či její komerční užití (např. CC BY-NC, CC BY-ND, CC BY-NC-ND);

Repozitář ASEP podporuje sdílení pod licencemi Creative commons <https://asep-portal.lib.cas.cz/uvod-do-asep/datovy-repozitar/#smlouvy>

Umožňuje i ukládání pod jinou licenci, pokud autor uloží text licence do repozitáře.

c) zajištěním otevřeného přístupu k metadatům publikací uložených v repozitáři, aby byla v souladu s Obecnými doporučeními metadatového popisu;

Repozitář ASEP umožňuje podrobný metadatový popis uložených publikací podle metadatového formátu MARC 21. Metadata jsou veřejně přístupná prostřednictvím online katalogu.

---

¹ <https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>

Popis metadat: <https://asep-portal.lib.cas.cz/pro-zpracovatele/manual/popis-poli/>

d) uchováním autorských majetkových práv v takovém rozsahu, aby bylo možné stanoveným povinností vyhovět;

Autorsko-právní problematiku je třeba řešit primárně s Vaším právním oddělením.

e) poskytnutím informací (prostřednictvím repozitáře) o jakémkoli dalším výstupu výzkumu nebo jakýchkoli jiných nástrojích potřebných k ověření závěrů vědecké publikace.

Repozitář ASEP umožňuje propojení publikačních záznamů s datovými záznamy.

Související datové záznamy obsahují v metadatovém popisu možnost uvést technické informace, podrobně popsat formáty uložených souborů a software pro jejich otevření. Pod samostatný datový záznam je možné uložit samotný software.

2. Žadatel/příjemce je povinen zajistit správu výzkumných dat, shromážděných a vytvořených během projektu, v souladu s FAIR principy, a to zejména těmito prostředky:

a) vypracováním Plánu pro správu dat v souladu s FAIR principy a jeho předložením při podání žádosti o podporu, v průběhu trvání projektu a při ukončení projektu

Knihovna AV ČR poskytuje informace o nástrojích pro vytvoření Data management plan <https://asep-portal.lib.cas.cz/pro-autory/priprava-dat/>

Plán pro správu dat je doporučováno vytvořit podle obecné šablony pro program HORIZON Europe. Tato šablona je v bilingvní podobě k dispozici v repozitáři NTK (<https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>), zároveň ji odkazované nástroje často již obsahují jako tzv. „Data Management Plan according to the Horizon Europe template“. Podrobněji viz: [Příručka postupů otevřené věd OP JAK s. 16 - 17](#)

(https://opjak.cz/wp-content/uploads/2022/07/Prirucka_postupu_otevrene_vedy_v_OP_JAK_v1.0-1.pdf)

b) uložení výzkumných dat do důvěryhodného repozitáře podle Plánu pro správu dat;

Repozitář ASEP je jakožto institucionální repozitář provozovaný Knihovnou AV ČR, v. v. i. považován za důvěryhodný. Je evidován v registrech repozitářů re3data.org a [OpenDOAR](https://open.doar.org), splňuje všechny znaky důvěryhodného repozitáře definované v [Příručce postupů otevřené vědy OP JAK s. 6](#)

Data jsou bezpečně uložena, opatřena podrobným metadatovým popisem a persistentními identifikátory DOI a handle.

V datovém repozitáři ASEP je dále možné vytvořit záznam pro data uložená na jiných úložištích.

c) zajištěním otevřeného přístupu k výzkumným datům uloženým v repozitáři za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY) nebo jejího ekvivalentu, a to v souladu se zásadou „otevřená jak jen možno, uzavřená jen jak nutno“ s ohledem na soukromí, ochranu osobních údajů, důvěrnost, oprávněné obchodní zájmy a práva duševního vlastnictví třetích stran, bezpečnost státu nebo jiné oprávněné zájmy a jiná oprávněná omezení (zdůvodnění musí být uvedeno v Plánu pro správu dat a musí být zajištěn pravidelný přezkum tohoto zdůvodnění);

Repozitář ASEP podporuje sdílení pod [licencemi Creative commons](#).

Umožňuje i ukládání pod jinou licenci, pokud autor uloží text licence do repozitáře.

d) zajištěním otevřeného přístupu k metadatům uložených výzkumných dat, aby byla v souladu s Obecnými doporučeními metadatového popisu

Datový repozitář ASEP umožňuje podrobný metadatový popis uložených dat podle metadatového formátu MARC 21. Metadata jsou veřejně přístupná prostřednictvím online katalogu.

Popis metadat:

<https://asep-portal.lib.cas.cz/pro-zpracovatele/manual/popis-poli-data/>

e) poskytnutím informací (prostřednictvím repozitáře) o všech dalších výsledcích výzkumu nebo nástrojích a instrumentech potřebných k opětovnému využití výzkumných dat nebo k jejich validaci (pokud se neuplatní oprávněné důvody pro omezení těchto informací).

Repozitář ASEP umožňuje propojení datových záznamů s publikačními výsledky – bibliografickými záznamy. V metadatovém popisu záznamu v poli technické informace je možné podrobně popsat formáty uložených souborů a software pro jejich otevření.

Pod samostatný datový záznam je možné uložit samotný software.

7.2. Nepovinné postupy

*Pokud je relevantní uveďte, k jakým **nepovinným postupům** otevřené vědy se plánujete zavázat, popište způsob jejich naplnění. Jedná se o postupy, které žadatel bude uplatňovat nad rámec povinných postupů, které vyplývají z SPPžp. (více viz strana 9, vzoru studie proveditelnosti: https://opjak.cz/wp-content/uploads/2022/07/Studie_proveditelnosti.docx)*

Pokud by byl zájem praktikovat i nepovinné postupy otevřené vědy, je možné prostřednictvím repozitáře ASEP sdílet i software, modely, workflow, laboratorní deníky a další.

Případné dotazy posílejte na openscience@knav.cz.